

Alternanthera philoxeroides

Synonyma:

České jméno: plevuňka

Anglické jméno: alligator weed

Čeleď: *Amaranthaceae*

Obr. 1 Porost plevuňky v Austrálii. Foto: Harry Rose

Původ: Domovinou této rostliny je Jižní Amerika, konkrétně oblast řeky Paraná (jižní Brazílie, severovýchodní Argentina).

Sekundární rozšíření: Do USA se dostala již koncem 19. stol. s balastní vodou v lodích připlouvajících z Jižní Ameriky. K velkému rozšíření došlo po roce 1945, kdy byl úspěšně potlačován výskyt invazního vodního hyacintu, což umožnilo této rostlině vykvétat a zvýšit úspěšnost svého rozmnožování. Dnes je považována za jeden z nejhorších vodních plevelů v jižních státech USA. Z asijských zemí je přítomna na Srí Lance, Číně, Indii, nalézá se též v Austrálii a na Novém Zélandu. V Evropě je prvně zmiňována roku 1971 z Francie (střední tok řeky Garonny), další nález z této země je z počátku tohoto milénia na řece Tarn a poslední údaj (2013) z Provence z řeky Sorgues. V roce 2001 byla nalezena v Itálii nedaleko Pisy, další nálezy jsou nedaleko Florencie a Říma.

● Plošné rozšíření ● Lokální rozšíření ● Přítomen (bez bližších inf.) ● Ojedinelý výskyt

Obr. 2 *Alternanthera philoxeroides* v Evropě (<http://www.cabi.org>)

Rozšíření v ČR: Ve volné přírodě se nevyskytuje.

Cesty zavlečení: Neúmyslně lodní dopravou v balastní vodě v lodích. Úmyslně jako akvarijní rostlina. V Evropě byla nalezena semena této rostliny v krmení pro ptactvo pocházející mimo EU a též semenáčky v zásilce bonsajů z Číny. Ve volné přírodě se pak šíří samovolně, silně tomu napomáhají vyšší vodní stavy a povodně, ale také člověk (lodní doprava, zahradní odpad) a zvířata.

Popis: Vzpřímené nebo poléhavé, větvené či přímé lodyhy dosahují až jednoho metru a jsou duté, díky čemuž rostlina snadno vzplývá na hladině. Mladé lodyhy jsou chlupaté, později chlupy ztrácí. Lysé kopinaté či úzce obvejčité listy vyrůstají vstřícně a dorůstají délky 2 – 10 cm (ve vodě rostoucí jedinci mají listy ještě větší), jejich šířka se pohybuje v rozmezí 0,5 – 2 cm, na okrajích jsou hladké. Řapíky jsou dlouhé cca 1 – 3 mm, takže se listy jeví takřka přisedle. Bílá květenství (1 – 1,8 cm v průměru) vyrůstají na 1 - 5 cm dlouhých nevětvených stopkách z paždí listů. Pětičetné květy jsou podepřeny vejčitými listeny o velikosti 2 - 2,5 mm. Samotné okvětní lístky jsou 5 – 6 mm dlouhé, bílé a na konci špičaté. Plodem je nažka. Semena však tvoří zřídka.

Obr. 3 Detail stonku.
Foto: Dan Tenaglia

Obr. 4 Variabilita listů.
Foto: Dan Tenaglia

Obr. 5 Habitus rostliny. Foto: Zhangzhugang

Obr. 6 Květenství. Foto: Dan Tenaglia

Riziko: Jeden z nejhorších plevelů světa, osidluje vodní i terestrické ekosystémy, je tolerantní i k brakické vodě. Souvislé porosty brání v růstu jiným rostlinám, ovlivňují kvalitu vody a zabraňují prostupnosti lokality. Suchozemské formy porůstají břehy a mokřady, úporný kořenový systém zasahuje až 60 cm pod zem. Díky snadnému vegetativnímu šíření (úločky kořenů, stonků) se snadno dostává na další místa. Ve vodním prostředí je eradikace limitována omezením využívat chemické prostředky.

Možnosti záměny: Nekvetoucí jedinci připomínají svým habitem další invazní rostlinu na unijním seznamu – zakucelku (*Ludwigia grandiflora*, *L. peploides*), z domácích druhů pak např. různé druhy rdesen (rdesno obojživelné – *Persicaria amphibia*, rdesno pepník – *Persicaria hydropiper*, rdesno řídkokvěté – *Persicaria mitis*) či pomněnku bahenní (*Myosotis palustris*).

Obr. 7 Zakucelka velkokvětá
Foto: Krzysztof Ziarnik

Obr. 8 Rdesno obojživelné. Foto: Svdmolen

Obr. 9 Pomněnka bahenní. Foto: Meneerke bloem

Likvidace: Mechanická likvidace není příliš vhodná, není-li zajištěno kompletní odstranění biomasy, neboť ze zbylých úlomků mohou vznikat nové populace. Chemická kontrola má limitované využití kvůli přítomnosti vodního prostředí, kde se rostlina vyskytuje. Navíc

plevuňka je odolnější k herbicidům než jiné vodní rostliny. V Austrálii k likvidaci ve vodním prostředí používali glyfosát, třikrát za sebou ve dvouměsíčních intervalech. V rámci biologického boje se využívá mandelinkovitý brouk *Agasicles hygrophila*, u něhož larvy i dospělci požírají listy plevuňky a mohou tak její porosty značně redukovat. V USA se využívají od 60. let 20. stol., v Austrálii a Číně od let osmdesátých.

Zdroje:

Pan X., Jia X., Fu D. J., Li B. 2013. Geographical diversification of growth–defense strategies in an invasive plant, *Journal of Systematics and Evolution* 51 (3): 308–317.

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/4403>

Thayer, D.D., and I.A. Pfingsten, 2016, *Alternanthera philoxeroides*: U.S. Geological Survey, Nonindigenous Aquatic Species Database, Gainesville, FL, <https://nas.er.usgs.gov/queries/factsheet.aspx?SpeciesID=227>, Revision Date: 5/16/2016

Obr. 1: Harry Rose: *Alternanthera philoxeroides* habit4c [30.8.2017] Dostupné na:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alternanthera_philoxeroides_habit4c_\(11680147013\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alternanthera_philoxeroides_habit4c_(11680147013).jpg)

Obr. 3,4,6: Dan Tenaglia [30.8.2017] Dostupné na:

http://www.alabamaplants.com/Whiteopp/Alternanthera_philoxeroides_page.html

Obr. 5: Zhangzhugang: *Alternanthera philoxeroides* - Leping, Jiangxi, China 2014.06.15 [30.8.2017] Dostupné

na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alternanthera_philoxeroides_-_Leping,_Jiangxi,_China_2014.06.15_12-06-25.jpg

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludwigia_grandiflora_kz4.jpg

Obr. 7: Krzysztof Ziarnek: *Ludwigia grandiflora* in Olbrich Botanical Gardens, Madison [30.8.2017] Dostupné

na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludwigia_grandiflora_kz4.jpg

Obr. 8: Svdmolén: *Persicaria amphibia* [30.8.2017] Dostupné na:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Persicaria_amphibia-01_\(xndr\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Persicaria_amphibia-01_(xndr).jpg)

Obr. 9: Meneerke bloem: *Myosotis scorpioides* [30.8.2017] Dostupné na:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myosotis_scorpioides002.jpg

Autor: Tomáš Görner, AOPK ČR (tomas.gorner@nature.cz)

Vytvořeno: 30. 8. 2017